

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

หัวข้อการพัฒนา การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

สรุปสาระสำคัญ

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากปัญหาการใช้ที่ดินโดยขาดการบริหารอย่างถูกต้องของเกษตรกร ประกอบกับมีการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ เกิดความเสื่อมโทรม ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน กรมพัฒนาที่ดินจึงมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนโดยการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

การวางแผนการใช้ที่ดิน หมายถึง การขับเคลื่อนแผนการปฏิบัติงานจากการวิเคราะห์ความต้องการการชุมชนร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่แบบมีกรอบเวลา

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1. รวบรวมข้อมูลพื้นที่ตำบลจากหน่วยงาน ประกอบด้วยข้อมูลทางด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ และภัยธรรมชาติ ฯลฯ และข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร และการศึกษา ฯลฯ

2. วิเคราะห์ชุมชนด้านศักยภาพ ผลงานในอดีตและความต้องการแก้ไขปัญหา การใช้ทรัพยากรที่ดินในปัจจุบันถึงอนาคต โดยการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

3. ประเมินคุณภาพที่ดินเพื่อจัดทำร่างแผนการใช้ที่ดินจากการวิเคราะห์ชุมชน นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ และแผนพัฒนาท้องถิ่น

4. กำหนดร่างแผนการใช้ที่ดินด้วยกิจกรรมที่มาจากหน่วยงานและท้องถิ่นให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พิจารณาให้ความเห็นชอบ

5. ขับเคลื่อนแผนการปฏิบัติงาน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาความรู้

การจัดความต้องการของชุมชนร่วมกับท้องถิ่นและภาครัฐ เพื่อปรับปรุง จัดสรรทิศทางการใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพทรัพยากรปัจจุบัน ตลอดจนขับเคลื่อนแนวทางปฏิบัติงานภายใต้กรอบเวลา ยกระดับการใช้ที่ดินในปัจจุบันและอนาคตมีประสิทธิภาพ สร้างห่วงโซ่คุณค่าของพื้นที่เพื่อการผลิตสินค้าเกษตร

แนวคิดเพื่อการพัฒนา

ด้านการพัฒนาโครงการ ควรจัดทำความต้องการระดับชุมชนเช่นเดิม และจัดรวบรวมผลแบบระดับอำเภอ เนื่องจากเป้าหมายบางพื้นที่มีขนาดไม่สูงมากนักสามารถปรับให้เป็น “แผนการใช้ที่ดินระดับอำเภอ” โดยกระบวนการดำเนินงานแบบเดียวกับแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากร ประสิทธิภาพด้านการรับทราบปัญหา ความต้องการตามจริง การจัดสรรโครงการที่มีความจำเป็น ตลอดจนนำเสนอปัญหาสู่หน่วยงานที่มีความรับผิดชอบเพื่อขอรับทราบแผนงานหรือประสานแหล่งทุนในการดำเนินงานรายปี และรายกรอบระยะเวลา 3 ปี